

Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün:

“Yargı, Görevini Sıradan ve İmkânları Ölçüsünde Yerine Getiremez, ‘İmkânlar Ölçüsünde’ Demek; Ödün Vermektir”

- ***Av. Gün: Adaletten ve özgürlüklerden ödün verilemez, verilirse; ekonomi ve toplumsal refah geriler, güvenlik, sağlık ve eğitim gibi kritik hizmetler aksar, toplum zayıflar.***
- ***Av. Gün: Yargının tepeden turnağa yapısal reforma muhtaç olduğu konusunda iktidar, muhalefet ve fikir önderleri mutabıktır. Ülkenin ekonomik başarısının ve toplumun refahının; yargı, hukuk ve demokrasi alanında yapılması gereken reformlara bağlı olduğu hemen her gün, herkes tarafından dile getirilmektedir.***

GÜNARSİFED ve BANSİAD’ın işbirliği ve Balıkesir Barosu, Bandırma Kent Konseyi ve TÜRKONFED’in desteği ile düzenlenen “A’dan Z’ye Türk Yargı Reformu” konulu konferansta konuşan Daha İyi Yargı Derneği Başkanı Av. Mehmet Gün, “***yargı hizmetleri kaliteli olmak zorundadır. Yargı görevini, sıradan bir biçimde imkânları ölçüsünde yerine getiremez, ‘imkânlar ölçüsünde’ demek ödün vermektir. Ne var ki adaletten ve özgürlüklerden de ödün verilemez, verilirse ekonomi ve toplumsal refah geriler, güvenlik, sağlık ve eğitim gibi kritik hizmetler aksar, toplum zayıflar***” dedi.

Bandırma Ticaret Odası’ndaki konferansta konuşan Gün, yargının temel görevinin, adaleti gerçekleştirmek, hak ve özgürlükleri koruyup ve hukukî güven sağlayarak demokratik sistemi güçlendirmek olduğuna dikkat çekti. Toplumda uzlaşma sağlamanın, işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmenin, yargının görevini layıkıyla yapabilmesine bağlı olduğunu belirtti. Gün, “***hatta buluşları çoğaltmanın, bilimi desteklemenin, ekonomi alanında yapılan işbirliklerini geliştirerek çeşitlendirmenin, yatırımları artırmanın ve refahı kalıcı olarak yükseltmenin kilit kurumu yargıdır***” diyerek, adalet ve hukukun bireylerin birbirlerine olan güvenini artırdığını söyledi.

Hukuka olan güvenin; finanstan bilim ve buluşlara, hammadde tedarikinden hizmetlerin ve kaynakların değişimine kadar her alanda ekonomik ilişkileri ve üretimi geliştirdiğini, bir fikri, bir malı ya da hizmeti, yatırımcı ya da girişimci ile buluşturduğunu ve böylelikle istihdamı geliştirerek, refah seviyesini yükselttiğini anlatan Av. Mehmet Gün, hukukta güveni, yargıda adaleti sağlayan ülkelerin, zengin doğal kaynaklara sahip ülkelere kıyasla dünya ekonomisinden aldıkları payın, kişi başına düşen milli gelirlerinin ve refah seviyelerinin çok daha yüksek olduğunun altını çizdi.

Mehmet Gün, **“ne var ki ülkemizde yargı görevini tam olarak yerine getirememektedir. Yargının temel hak ve özgürlükleri koruyacağına olan itimat erimiştir”** diyerek, yargının hukuk devleti ve kanun önünde eşitlik ilkelerini hayata geçirme, temel hak ve özgürlükleri koruma ve geliştirme konusunda toplumun ihtiyacı olan güveni oluşturamadığına vurgu yaptı. Yargı hizmetlerinin yeterli kalitede olmadığını, birkaç ayda bitebilecek en basit davaların bile 4 -5 yıl sürdüğünü hatırlatan Gün, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Ülkenin insan kaynağı, zamanı, emeği, mali birikimi israf edilmektedir. Mahkemelerimiz, binlerce delilin incelenmesini gerektiren karmaşık davalarda maddi gerçeği tam ve doğru olarak ortaya çıkarma, etkin ve verimli yargılama yapma yeteneğinden mahrumdur. Yargı görevini yapabilmek için idari makamların soruşturmasına ve dış kaynaklara muhtaçtır.

Yargının olağan görevleri; bilirkişilik, zorunlu arabuluculuk, uzlaştırma, idari makamların soruşturma izni vermesi gibi şartlarla, fiilen yargı dışına çıkarılmaktadır. Görev imtiyazlarından orantısız olarak yararlanan yargı mensupları ve hatta bilirkişiler, fiilen imtiyazlı bir zümre haline gelmişlerdir. Yargının tepeden turnağa yapısal reforma muhtaç olduğu konusunda iktidar, muhalefet ve fikir önderleri mutabıktır. Ülkenin ekonomik başarısının ve toplumun refahının; yargı, hukuk ve demokrasi alanında yapılması gereken yapısal reformlara bağlı olduğunu hemen her gün, en yetkili resmi merciler, yerli ve yabancı kurumlar ve ekonomi uzmanları dile getirmektedir.”

Mehmet Gün konuşmasında, siyaset dünyasının zıt kutupları arasındaki hükümet sistemi tartışmalarının ve her iki kutbun da diğeri ile uzlaşmak zorunda olmasının bugün Türkiye'nin önüne tarihi bir fırsat penceresi açtığını belirterek **“Sağlanacak büyük tarihi uzlaşmada yargıdaki sorunlar çözüme kavuşturulur, yargı verimli çalışır, kaliteli hizmet üretir, iç idaresi hukuka uyarlı faaliyet gösterir, hesapverir ve tam bağımsız hale gelirse,**

Türkiye büyük bir ekonomik sıçramanın beraberinde ileri hukuk, demokrasi ve refah devleti haline dönüşebilir” diyen Gün, yargı reformuna yönelik yaptıkları derinlikli çalışmalar sonucunda geliştirdikleri önerileri ise şöyle sıraladı:

1. Yargı sistemi kaliteli hizmet vermeye odaklanmalıdır.

Adalet; eğitim, güvenlik ve sağlıktan daha önemli bir kamu hizmetidir ve kaliteli olmak zorundadır. Yargı sistemi kaliteli hizmet üretimini sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır. Bağımsızlık (ve tarafsızlık) birinci kalite şartı olmalı ve mutlaka sağlanmalıdır. Ancak bağımsızlık keyfilik demek değildir; keyfilik olmaması, iç ve dış bağımlılıklar oluşmaması için yargı sisteminde her kişi, her kurum, her işlem ve karar yargı denetimine tabi olmalıdır.

2. Kaliteli hizmet için bilgili, tecrübeli ve yetkin hukukçular gerekmektedir.

Yargı, ihtiyacına uygun niteliklerde ve yeterli insan kaynağı geliştirmelidir. Yargılama; iddia, savunma ve karar yani tez, anti-tez ve sentez şeklindeki üç temel işlevi yerine getiren üç farklı rol üstlenen mesleklerin bir araya gelmesi ile yapılabilir. Her birisi aynı hukuk kurallarına tabi olarak farklı roller üstlenirler. Birbirleri ile sağlıklı olarak mücadele ettiklerinde isabetli kararlar doğrultusunda adalet ortaya çıkar. Daha iyi yargı için, daha iyi adalet için daha iyi hukukçular gerekmektedir. Kaliteli hizmet üretimi için liyakat, liyakat için ise herkesin aynı seviyede bilgiye, tecrübeye ve fırsatlara sahip olması, aynı zorluklara tabi olması şarttır.

3. Yargı mensuplarının her biri ayrı ve tam bağımsız meslek kuruluşları olmalıdır.

Yargı hizmetlerinde kalite şartı olan tam bağımsızlık için, hizmeti verenlerin bağımsız hukukçular, meslek kuruluşlarının da bağımsız meslek kuruluşları olması gerekir. Birbirinden bağımsız olması şart olan yargı unsurlarının oluşturduğu tam bağımsız meslek kuruluşları, mensuplarını kaliteli hizmet verir şekilde yetkinleştirmeli, etik ve disiplin konusunda geliştirmelidir. Yargı bağımsızlığını geleneksel yargı kurulları ile güçlendirmek mümkün değildir. Tersine geleneksel şekilde yapılanan bu kurullar yargıyı bağımlı hale getirmenin kolay yolu olarak kullanılmaktadır.

4. Yargı hizmetlerini düzenleyen tam bağımsız bir düzenleyici kurumun oluşturulması şarttır; HSK Adalet Yüksek Kurumu’na dönüştürülmelidir.

HSK, Adalet Yüksek Kurumu'na dönüşmeli ve Adalet Bakanlığı'na verilen yetkiler de bu kuruma devredilmelidir. Adalet Yüksek Kurumu tüm paydaşları temsil etmeli, tam bağımsız olmalı ve tüm kararları yargı denetimine tabi olmalıdır. Adalet Yüksek Kurumu, yargı sisteminin kaliteli hizmet üretecek şekilde işletilmesinden, politika ve ilkeleri belirlemekten, mesleğe kabulden, meslekten çıkarma, performans yönetimi, etik ve disiplin uygulamalarının yeknesaklaştırılması gibi temel hususlar bakımından sorumlu ve yetkili olmalıdır.

5. Yargının idaresine ilişkin tüm kararlar yargı denetimine açılmalı, bu amaca yönelik uzmanlaşmış bir Adalet Yüksek Mahkemesi kurulmalıdır.

Bağımsızlık keyfi olmak ve istediği şekilde karar vermek demek değildir. Tersine bağımsızlık kazanabilmek için hukuka en üst düzeyde uyarlı olmak gerekir. Hukuk devletinde hiç kimse hukuktan üstün olamaz. Yargı organ ve unsurları da hukuka uyarlı olmak zorundadır. Yargı kurulları ve bu kurulların yargı mensuplarından oluşması onları kendiliğinden hukuka uyarlı yapmaz. Kararları yargı denetimi dışında tutmayı haklı gösteremez. En başta yargının kendisi hukukun üstünlüğüne tabi olmak zorundadır.

6. En üst yargı mercii olan Anayasa Mahkemesi'nin kapasitesi ve etkinliği artırılmalı, tarafsızlığı ve güvenilirliği güçlendirilmelidir.

Yargıya ilişkin kararların ilk derece denetim mercii Danıştay değil; uzmanlaşmış Adalet Yüksek Mahkemesi olmalıdır. Son denetim – temyiz mercii, yargının idari işleyişine yönelik olduğu ve anayasal düzeni doğrudan ilgilendirdiği için Anayasa Mahkemesi olmalıdır. Bugün pek çok kişisel dosyayı da incelemek durumunda kalan Anayasa Mahkemesi'nin kapasitesi yetersizdir. İçtihatları arasında çelişkiler vardır. Üye atamalarında siyasi motivasyon en aza indirilmeli mahkemenin saygınlığı artırılmalıdır. Üye sayısı 15'ten 30'a çıkarılmalıdır.

7. Yargı kalkınmaya en çok katkı verecek şekilde optimum dağıtılmalı; uzmanlıklaryoğunlaştırılırken hizmet halkın ayağına götürülmelidir.

Yargıyı ve unsurlarını tam bağımsız hale getirmek, tam hesapverirliği sağlamak bile kaliteli hizmet için yeterli değildir. Türkiye'de her yıl 7 milyondan fazla hukuk, ceza ve idari dava açılmakta; 7.000'den fazla mahkeme olmasına rağmen yargı yine de bu iş yükünün altında ezilmektedir. Üstelik toplum da bu mahkemelerden kaliteli hizmet alamamaktadır. Öncelikle

yargı hizmetlerinin ülkedeki kalkınma bölgeleri bazında optimum şekilde dağıtılarak halkın ayağına götürülmesi gerekmektedir. Bu amaçla adli hazırlık mahkemeleri kurulmalıdır. Ayrıca, Türkiye’de yargının iş yükünün ağır olduğu söylemi hakimdir ancak mahkeme sayısı mevcut şartlarda bile oldukça yeterlidir. Aslolan mahkeme sayısını artırmak değil, bu mahkemelerde adalet dağıtacak hukukçuların yetkinliğini artırmak, mevcut iş yükünü hâkim, savcı ve avukatlar arasında uygun şekilde dağıtmak gerekmektedir. Yargının kaynaklarını daha etkin ve dengeli olarak kullanacak ve verimli çalışmayı sağlayacak şekilde yargılama usullerinin geliştirilmesi önemli bir çözüm olacaktır.

8. Modern ve proaktif uyuşmazlık yönetimi ile sulh ve uzlaşma artırılmalı, yargılama tek celsede karara bağlanmalı davalar 3-4 ayda bitirilmelidir.

Uyuşmazlıkların erken aşamada tespit edilerek milli veri tabanına kaydedilmesi, sulh ve uzlaşmanın teşvik edildiği yargıya intikal eden dosyaların iyi hazırlanması, yargılamanın tek celsede yapılmasını ve davaların 3-4 ayda sonlandırılmasını sağlayacak Modern Uyuşmazlık Yönetimi mantalitesi benimsenmelidir.

9. Herkes kanun önünde eşit olmalı, hiç kimsenin imtiyazı olmamalıdır.

Kanun önünde eşitlik ilkesinin hakim olduğu hukuk devletinde hiç kimsenin ayrıcalıklı ve kanundan bağışık olması kabul edilemez. Mevkiine, kimliğine ve görevine bakılmaksızın herkese karşı hukukun üstünlüğünün sağlanması gerekir. Kamu görevlilerin suçlarının soruşturması idari amirlerin, en nihayetinde siyasi iktidarın izin vermesi şartına bağlıdır. Yargının devreye girmesi iktidardaki siyasilerin keyfiyetine kalmıştır. Yargısal soruşturmaları idari merciler yapar ve idare, suçluları koruma, masumları yargı önüne çıkartma imkanına sahiptir. Dokunulmazlık ve kamu görevlerinin gerekleri, bu imtiyazdan yararlananlar bakımından uzmanlık mahkemelerini kurmaktan ve özel süreçler getirmekten öteye geçmemelidir.

Daha İyi Yargı Derneği

Daha İyi Yargı Derneği, Türk yargısının sorunlarını tespit ederek sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirmek, öneriler üzerinde toplumsal mutabakat sağlanması ve çözümlerin hayata geçirilmesi yönünde çalışmak amacıyla kurulmuş siyaseten tarafsız bir sivil toplum düşünce kuruluşudur.

Dernek bu çerçevede, Türk Yargısı'nın sürekli olarak gelişmesi, çağdaşları ile rekabet edebilmesi ve bu rekabette öne geçebilmesi amacıyla , yargı ile ilintili tüm kişi, kurum ve kuruluşlarla toplumu ortak bir zeminde bir araya getirmeye, fikirler ve öneriler geliştirerek mutabakat ve uzlaşma ortamı yaratmaya üzerinde uzlaşılacak önerileri hayata geçirmek için gerekli çabaları göstermeye hazırdır.